

Sygn. akt I UK 111/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 9 października 2015 r., sygn. akt III AUa 1782/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od M. Ś. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. Ś. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 października 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie: art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że pracą górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym jest jedynie praca w przodkach górniczych potwierdzona wypłatą dodatku stykowego, pomimo że w całym spornym okresie

ubezpieczony wykonywał takie same prace, na takiej samej maszynie i w tym samym miejscu, tj. w przodku; § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8) w związku z załącznikiem do tego rozporządzenia nr 3, działem III, pkt 4, przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że wykonywane przez ubezpieczonego prace polegające na niwelacji terenu oraz prace związane z przesuwaniem przenośników przesuwnych nie są pracą przodkową, zaś roboty udostępniające i oczyszczające urobek, przemieszczanie na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod „zabiór” koparki, mogą być zaliczone do innych prac przodkowych, ale pod warunkiem, gdy za dniówki te wypłacono dodatek stykowy.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., przez oparcie wyroku jedynie o część materiału dowodowego (ewidencja dniówek stykowych), skoncentrowanie się na kwestii pobierania dodatku stykowego, a nie na ustawowych cechach pracy przodkowej określonej definicją ustawową w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach rentach z FUS. W konsekwencji uznanie, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca w okresie od 7 maja 1982 r. do 26 kwietnia 1984 r., od 22 kwietnia 1986 r. do 16 listopada 2006 r. oraz od 17 listopada 2006 r. do 14 stycznia 2007 r. nie była wykonywana w przodku (za wyjątkiem 2131 dniówek w okresie od stycznia 1988 r. do lutego 1998 r.), a jedynie na odkrywce, tylko na tej podstawie, że ubezpieczony nie wykazał, że w całym spornym okresie zatrudnienia wypłacano mu dodatek stykowy; art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 391 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia w sposób nieprzekonywujący. Uznanie za jedyne kryterium decydujące o zaliczeniu pracy do pracy przodkowej, wypłacanie pracownikowi dodatku stykowego, z pominięciem oceny pozostałego materiału dowodowego w postaci między innymi zeznań świadków oraz dokumentów znajdujących się w aktach ubezpieczonego i faktu, że ubezpieczony w całym spornym okresie wykonywał taką samą pracę, na takiej samej maszynie i w takim samym miejscu. Taki sposób uzasadnienia wyroku nie daje możliwości prześledzenia toku rozumowania Sądu zarówno w zakresie ustaleń faktycznych,

jak i oceny prawnej.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż „Skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w petitum, pozbawiając jednocześnie skarżącego prawa do wysokości emerytury górniczej z przelicznikiem 1,8 w całym spornym okresie zatrudnienia. Skoncentrowanie się przez Sąd apelacyjny na kwestii pobierania dodatku stykowego jako decydującego kryterium do zaliczenia pracy w wymiarze półtorakrotnym z pominięciem art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nadto, wyrok ten pomija ugruntowaną już praktykę przyjmowaną zarówno przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, jak i Sąd Najwyższy, zgodnie z którą prace wykonywane przez operatorów spycharek gąsienicowych w przodku na poziomach roboczych, kwalifikuje się jako prace, o których mowa w art. 50d (wyrok S.A. w Katowicach z dnia 30.01.2013 r., sygn. akt III AUa 832/12, wyrok S.A. w Katowicach z dnia 09.02.2012 r., sygn. akt III AUa 685/11, wyrok SN z dnia 11.02.2010 r., sygn. akt I UK 236/09, LEX nr 585722, wyrok SN z dnia 24.03.2011 r., sygn. akt I UK 328/10, LEX nr 811825). Abstrahując od powyższego, w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach w identycznych stanach faktycznych zapadają wyroki korzystne dla ubezpieczonych (wyrok S.A. w Katowicach z dnia 09.01.2014 r., sygn. akt III AUa 249/12, wyrok S.A. w Katowicach z dnia 28.11.2013 r., sygn. akt III AUa 1758/12, wyrok SN z dnia 25.11.2014 r., sygn. akt I UK 140/14, wyrok S.A. w Katowicach z dnia 28.05.2015 r., sygn. akt III AUa 250/15, wyrok SN z dnia 01.04.2015 r., sygn. akt I UK 293/14, wyrok S.A. w Katowicach z dnia 18.08.2015 r., sygn. akt III AUa 824/15), w których inne składy nie podzielają stanowiska prezentowanego w skarżonym wyroku przyjmując, iż praca jest pracą przodkową, jeżeli spełnia wymogi ustawowe wynikające z art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie tylko dlatego, że ubezpieczony pobierał dodatek stykowy. W zaistniałej sytuacji, istnieje więc konieczność ingerencji Sądu Najwyższego w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa Sądów w sprawach o emerytury górnicze przy zastosowaniu przelicznika 1,8.”.

W odpowiedzi na skargę Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o nieprzyjęcie jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Z kolei w myśl art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Przewidziane w tym przepisie związanie granicami podstaw kasacyjnych oznacza powinność Sądu Najwyższego merytorycznego rozpoznania jedynie tych zarzutów materialnoprawnych i procesowych, które zostały przytoczone przez skarżącego i są dopuszczalne w świetle art. 398³ k.p.c., a także niedopuszczalność poszukiwania i uwzględnienia przez Sąd Najwyższy z urzędu innych - występujących wprawdzie obiektywnie, lecz niewytkniętych przez skarżącego - uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej. Tym samym skarga kasacyjna, która nie wskazuje naruszenia zasadniczego przepisu, na którym opiera się zgłoszone roszczenie, podlega oddaleniu, jako nieusprawiedliwiona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., V CSK 568/13, LEX nr 1540642). W konsekwencji, nie jest możliwe przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeśli w jej podstawach nie powołano przepisu stanowiącego podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji.

Stwierdzić należy, że przedmiotowa skarga kasacyjna nie zawiera zarzutu naruszenia podstawowego przepisu, dotyczącego wysokości emerytury górniczej, co było istotą sporu, a mianowicie art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem - przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w

art. 50a lub 50e, stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d. Natomiast powołany w skardze kasacyjnej art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej stanowi, że przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Przepis ten ma zastosowanie przy ustalaniu prawa do emerytury (co nie było przedmiotem sporu, bowiem decyzją z dnia 20 maja 2013 r. przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej), a tylko uzupełniająco przez odesłanie w art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej – przy obliczaniu wysokości emerytury górniczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 117/16, LEX nr 2096712).

Poza tym, zarzut oparty przez skarżącego na naruszeniu „art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c.” dotyczy wprost oceny dowodów i dokonanych na jej podstawie ustaleń faktycznych, co w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Zgodnie bowiem z tym przepisem podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76). Art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c. Wszakże ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Należy mieć bowiem na uwadze, że Sąd drugiej instancji ustalił, że ubezpieczony nie zawsze wykonywał pracę „przodkową” nie tylko na podstawie ilości dniówek ewidencjonowanych jako „stykowe”, ale także w oparciu o analizę czynności

wykonywanych przez ubezpieczonego na odkrywce, z których prace związane z przesuwaniem przenośników i stacji napędowych, robotami odwadniającymi, wykonywaniem dróg dojazdowych i zjazdów uznał za niezwiązane z pracą w przodku.

Natomiast zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, a nie dlatego, że uzasadnienie sporządzono „w sposób nieprzekonywujący” (por. między innymi wyroki z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352 oraz z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 2009730; z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX 109420, a także postanowienia z dnia 20 lutego 2003 r., II CKN 1138/00, LEX nr 78271 oraz z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1368/00, LEX nr 54382).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym do 26 października 2016 r.